

UKA2023/7.3
Novembarip 17-at 2023
Asii Chemnitz Narup

2024-mut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuut (aningaasaqarnermut akileraartarnermullu naalakkersuisoq)

Oqaaseqaat **Qulequtaq: Siunissamut aqqissuusseqqinerit**

Aallaqqaasiut

Ataasinngormat naalakkersuisut aningaasanut inatsisissamut allannguutissatut siunnersuutaat 117-t aningaasaqarnermut ataatsimiititaliamut apuupput, taakkunanga 32-t oqaasertaliussanut allannguutissatut siunnersuutaallutik.

Allannguutissatut siunnersuutit taakku Inuit Ataqatigiinnit ullumi oqaaseqarnitsinni qitiutissavagut.

Arlalippassuit aningaasanut inatsimmut isumaqatigiissummik malitseqartitsinerupput.

2024-mut aningaasanut inatsimmut isumaqatigiissut
Aappaagumut aningaasanut inatsisissaq pillugu aningaasaqarnermut naalakkersuisumut isumaqatiginninniarnitsinni Inuit Ataqatigiinnit sukannersumik pingaarnersiuisariaqarsimavugut. Immitsinnut piumaffigineq angisooq aqqusaarparput – ilami aningaasanik nalilinnik kissaaterpassuaqaralaratta.

Peqqinnissaqarfik
Peqqinnissarqarfiup makiteqqinnissaanut aningaasaliissutissanik nutaanik amerlanerpaanik iluatitsinissamik angusaqarusulluta

ilungersorsimavugut. Taannalu anersaaralugu
isumaqatiginninniarnernut orniguttarsimalluta.

Isumaqatiginninniarnarit iluatitsiffiusarlutillu
pilliuteqarfiusarput. Aamma matumani.

Peqqinnisaqarfimmut aningaasaliissutissatut
isumaqatigiissutigineqartut ajorinngilagut, akuerivagullu.

Nalileratsigu, Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup
innersuussuterpasuisa timitalernissaannut
alloriarsinnaalissalluta, tamanna pisariaqarluinnarlunilu
nukinginnarmat.

Aningaasaliinerunissamut angusap akuerineranut
pissutaavortaaq peqqissutsimut tunngatillugu partiit 4
attaviitsorlu politikikkut tunngaviumik isumaqatigiissummik
atsioqatigiinnerat.

Peqqinnissaqarfitta nukittorsarnissaanut partiit akimorlugit
suleqatigiinnissamik neriorsueqatigiinnerat tassuunakkut
angusaqarfiusussatut isumalluarfigigatsigu.

Isumaqatigiissummi Inuit Ataqtigiit peqqissutsimut
politikkitsinni anguniakkavut (amerlasuut) ilanngunneqarmata
nuannaarutigaarput, assersuutigalugu meeqqanut
inuusuttunullu, kræftertunut, eqqarsartaatsimikkut
napaarsimasunut, katsorsarneqarsinnaanngitsunik
nappaatilunnt tunngasunik aamma Telemedicinikkut
atortorissaarutinin inerisaaqqinnissamut.

Peqqissutsimut naalakkersuisuusimasumut aamma maanna
peqqissutsimut naalakkersuisumut qamangavik
qujarusuppugut oqaloqatigiinnernut ammasunut killiffiullu
qanoq ilungersunartorsiorfiutigineranik paaseqatigiiffiusunut,
qujanarlu partiit akimorlugit isumaqatiissusiorsinnaanitsinnut
aqqutissiuiinnut.

Partiit akimorlugit Nunatsinni suliassaqarfinnut
aalajangersimasunut isumaqatigiissuteqartoqartarnera
qaqutigooqimmat nuannaaginnanngilagut,
persuarsiorpuguttaaq.

Inatsisartuni suleqatigeeqqulluta inuiaat noqqaajuartarnerat matumani tusarneqarpoq. Partiinut atsioqataasunut attaviitsumullu ilissinnuttaaq qujanaq.

Aningaasaliinerunissamut angusap akuerineranut aamma peqqutaaqataavoq isumaqatigiissutip malitsigisaanik peqqinnissaqarfimmik aaqqissuusseqqinnissaq aallartittussanngoratsigu. Aaqqissuusseqqinnissaq ilusilersueqataaffigissallugu piareersimavugut, naatsorsuutigaarpullu 2024 aallartisimaleriarpat taanna qulequtsiullugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoq ataatsimiigiaqqusijumaartoq.

Oqaatsinut kulturimullu

Tunngasunik angusaqarnerput oqaatigilarputtaaq: Qaannat Kattuffianut ukiumut 250.000,- nik aningaasaliisalernissaq iluatsippoq.

1980-ikkut allartinnerani qaannap timersuutitut atortalernissaa sulissutigineqalerpoq, qujanartumillu ullumikkut meeqqaniit inuusuttunut inersimasunut utoqqarnullu aallunneqarluarpoq, nunatsinnilu pissartanngorniuttarnerit aasap ilisarnaataattut oqaatigisinnaanngorpavut.

Qaannap tammatsaalineqarneranut suliniuteqartunut qujamasoqaagut.

Kalaallisut oqaatsitta tamatsaaliinnarnissaat anguniassallugu Inuit Ataqaatigiinnut naammanngilaq. Oqaatsitta ineriartortittuarnissaat pingaartitarivarput.

Taakkulu ilisimatusarfiginerisigut tamanna pissasoq isumaqarpugut. Oqaasiliorfiup ilisimatusarfinngortinnissaanut alloriartoqassasoq piumasarivarput, qujavugullu aningaasaqarnermut naalakkersuisumut tamatuminnga tusaaniaratsigut.

Aliasuutilinnut ikiorsiinissaq/katsorsaanissaq

1 miliuunimik ukiumut aningaasaliiffigineqartussanngormat unnersiorusuppugut, minnerunngitsumik ilisimaaralutigu aningaasaateqarfiit Danmarkimit miliuunilikkaanik aningaasaleeqataarusulernerannik kinguneqassamat.

**Silap pissusaata allanngoriartornera,
allanngoriartorneranullu nalimmassarnissaq.**

Nunarsuarmioqatigiinni inuiappassuit silap pissusaata allanngorneranik atuagarliorput.

Nunatsinni aalisartut, piniartut savaatillillu eqqornerlugaasinnaanerat upalungaarsimaffigisariaqarmat Naalakkersuisut ikiorsiisinnaasalernissamik suliaqassapput.

Partiinit allanit siunnersuuterput ilalernerqarmat qujanaq.

Silap kissatsikkiartornerata annikillisarnissaa.

Ippassaani ulloq qiimmaallanartoq nalaapparput: tassa Inatsisartuni partiit attaviitsorlu isumaqatigeqqissaarlutik Parisimi isumaqatigiisummut Nunarput ilanngutissasoq akuersissutigimmassuk.

Peqqissaartumik sukumiisumillu qinikkat akornanni oqaloqatigiinnerit paaseqatigiiffiusumik naammassineqarput. Nunarput pilluarit.

Nunarsuarmioqatigiinni ajornartorsiutit ataatsimoorussat nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnikkut aaqqitassat suleqataaffigisussanngorpavut.

Iluatsinngitsuugaqarpuguttaaq

Aningaasanut inatsimmut isumaqatiginninniarnitsinni.

Oqareernittuut kissaatit piumasaqaatillu tamakkerneqarsinnaaneq ajorput. Nikallunngilagut.

Taakku allaqqullugit sulissutiginiarumaaratsigik.

Nunarput ataqatigiinnerusoq – atukkat assigiinnerusut

Innuttaasunut atugassarititaasut sutigut tamatigut assigiinnegeqaat. Tamanna akuersaaginnarnagu aningaasanut inatsisissaq aqputigalugu qanoq iliuuseqarfigineqassaaq.

Assersuutigalugu inissaqartitsiniarnermi.

Inoqarfinni minnerni inuusuttunut inissianik inissianillu allanik sanaartortoqassaaq, soorlu ukunani:

Kullorsuari, Sarfannguani, Paamiuni, Narsami,
Qasigianguanilu.
Kiisalu Qaanaami, Upernavimmi Ummannamilu inissianik
attartortakkanik sanaartortoqassalluni.

Illulioqaterqarnermik aaqqissuussinermut upernaaru
Inatsisartut ataatsimiinneranni inatsisitigut tunngavisat
sammineqaqqissapput.

Ilisimaneqarmat sanaartornerup iluani ilinniarsimasunik
suliusaaleqiffiusoq nutaamik eqqarsaqatigiinnissamut
piffissanngorpoq. Inuit Ataqtigiinnit kaammattuutigissavarput
sinerissamut ikiuukkiartortartussanik angalasussanik
Naalakkersuisut pilersitseqqullugit – soorlu isumaginninnerup
iluani taamaattoqartoq (rejsehold).

Mingutsitsinngitsunik nukissiuuteqarnermi
alloriaqqilernerput tulluusimaarutigaarput.
Aasiaat/Qasigianguit erngup nukinga atorlugu sarfamik
pilersorneqalissapput, Tasiilap Nuullu erngup nukiliorfii
allineqassapput.

Arajutsineqanngilaq tamakkunanga sanaartorneq
aningaasarpassuarnik naleqartarmat. Inatsisartunik
akuersissutigigatsigu takorloorsimavarput aninganik
taarsigassarsiniarnikkut tamanna naammassineqassasoq.
Taarsigassarsiniarnermili erniatigut allatigullu piumasaqaatit
sukanganerulersimammata pisariaqalersimavoq Landskarsi
aqqutigalugu aningaasanik illuartitsinissaq. Ukiut tulliit sisamat
400 milliunit koruuninik illuartitsinissaq taamaalilluni
pinngitsoorneqarsinnaasimangilaq.

Suluusalinnut mittarfiliortitsernerit nangingneqassapput. Tasiilaq
amma Ittoqqortoormiut tullinnguutissapput, taamaamat
pilersarusiornissamut aningaasaliissutit akuerineqassapput.
Sumiiffiit taakkua tikikkuminarnerulerpata nunatta kangia Tunu
Kitaalu ataatsimoornerulissammata aningaasaliissutit taakku
Inuit Ataqtigiinnit taperserluinnarpagut.

Naalakkersuisut pingajussaaneerinninnissamut allannguutissatut siunnersuutaat

Pingaarnersiukkat oqaaseqarfigissavagut:

Sammissaq 7-mi konto pingaarneq 80.00.01-ikkut (nuussinissanut sillimmatit – sanaartornermut aningaasaliissutit) suliniummut 'Atuarfik imminut pilersortumut' aningaasalilerpugut.

Nunatta imminut pilersornerulernissaanut anguniakkap qanilattorneqartussanngorneranut peqataangaassaagut.

Sammissaq 11-mi allannguutissaq nr. 134 eqqussuinermit akitsuut. 65 miliuuninik isertitaqarfiunerusussaq oqaaseqarfiginngitsoorsinnaanngilarput.

Ippassaani Inatsisartuni immikkoortup 20-p oqallisigineqarnera eqqarsaatigalugu erseqqissaassuteqarnissaq pisariaqarsorinarpoq.

Tassunga killittoqarneranik kingumut qivialaarta.

2022-mi ukiakkut Demokratinit siunnersuutigineqarpoq immiaaqqanik suudavandinillu killilersuinani Nunattsinnut eqqussuisoqartalersinnaalissasoq. Nioqqutissallu nutaat puui utertinneqarsinnaasassasut.

Partiinit tamanit siunnersuut akuersaarneqarpoq. Naalakkersuisullu peqquneqarnertik malillugu imeruersaatit immiaaqqallu puui pillugit nutaamik nalunaarusiorput.

Nuuk Imeq kisermaassisutut inissisimajunnaarpoq. Piginnittuulu aalajangerput suliffeqarfik matussallugu.

Tunisassiarisarsimasaat avataanit eqqussukkanik nutaanik taarserneqartussanngussapput. Taakkulu eqqunneqarneranni akiitsuutitaqassapput. Tamannarpiaavorlu Landskarsimut isertitaqarnerunissamik malitseqartussanngortoq. Imminermini tamanna siunertaasimanngikkaluartoq.

Nutaanik akitsuusiisoqanngilaq!

Ippassaani akiitsuutunik appaanissamut Inatsisartuni amerlanerussuteqartut akuersipput, taamaalilluni pisinniarfiutillit imeruersaatilik nioqquteqartartut puukunik utertitsinissamut atortorissaarusuinissamut oqilisaanneqarsinnangorput.

Aningaasat isertitsissutaanerusussat inuiaqatigiinnut iluaqutissangorlugit atortariaqartut Inuit Ataqatigiinni isumaqarpugut. Akileraartarnikkut aqqissuusseqqinnissamut matussutissatut atussasut kissaatigaarput. Innuttaasut akileraartarnikkut oqilisaassiffiqineqartariaqarput, inuuneq tamanut oqinneruleqqullugu innuttaasullu aningaasatigut naligiinnerusumik atugaqaleqqullugit.

Oqaasertaliussamut pioreersumut allannguutissaq nr. 154 nuannaarutigeqaarput. Tamatumuunakkut Nunatta Eqqumiitsulianik Katersugaasivittaarnissaanut suliniutip piviusungortinneqarnissaa ungasikkunnaarpoq.

Isertitaqarnerunissaq

Nunatsinni aningaasaqarnerput annertusartariaqarparput. Inuussutissarsiutitigut inerisaaneq nutaaliornerrillu aqqutissat pingaaruteqartut ilagaat. Periarfissatsialannik siuninguatsinniittoqarpoq, atorluagassatsinnik. Taamaammat qujanaq inuussutissarsiornermut naalakkersoq, inuussutissarsiornermi aningaasaqarnermut periusissaq pillugu nassuiaammut, ungasinngitsukkut saqqummersinneqartumut.

Inatsisartuni partiit tamatta takornariaqarnikkut ineriartortitsinissamik pingaartitsinerput ataatsimoorukkatsigu isumalluarnarpoq. Inatsisitigut pitsaasunik sinaakusiinissaq suliarissallugu qilanaarnaqaaq.

Takornariaqarnerlu pillugu nassuaammut, ippassaaninnguaq agguanneqartumut qujarusuppuguttaaq.

Aqqissuusseqqinnerit aallartittariaqarput

Aningaasanut inatsisissaq siullermeerlugu septembarip 26-ani oqaluserigatsigu Inuit Ataqatigiinnit inuiaqatigiinni unammilernartorpassuartut isigisavut oqaatigaagut, soorlu makku: inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut

naligiinnginnerujussuaq, ilinniarsimassutsikkut
assigiinnginnerujussuit, meeqqat inuusuttullu amerlavallaat
atugarliornerat, sulisussaaleqineq.

Pissutsit ilungersunartut illuatungaanut saatsinnissaat
pisariaqavissorivarput. Aqqissuusseqqinnerit assigiinngitsut
aalajangersaaviginerisigut tamanna iluatsissinnaavoq.
Aallartitariaqarpugullu.

Siunissami atugarissaarnissatsinnik qulakkeerinninniarutta -
aaqqissuusseqqinnissat pisussaaffiusut Inuit Ataqatigiit
isumarpugut.

Politikkikkut sakkussarput: attassiinnarnissamut
ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2 ippassaq Inatsisartunut
ilaasortanut apuunneqarpoq. Naalakkersuisunik sisamanik
suliarineqarsimavoq, qujanaq suleqatigiillusi
naammassisaqarnissinnut.

Siunissamut qiviarluta aningaasaqarnitta patajaallisarnissaanut
suliniarnissaq kinguarsarnagu aallartitta. Aqcutit atugassat
titarneqarput.

Suliassatut siullertut Inuit Ataqatigiinnit tikkuarusutarput
tassaavoq akileraartarnikkut aaqqissuusseqqinnissaq.
Innuttaasut aningaasatigut naligiinnerulernissaat
timitalerneqartariaqarpoq.

Naatsorsuutigerusupparput aningaasaqarnermut
naalakkersuisup sivitsorpallaartinnagu oqaloqatigiinnerit
aallartinnissaannut aggersaajumaartoq.

Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamut kaammattuutit

Apuukkusutavut tassaassapput: qulequttat angisuut,
attassiinnarnissamut ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2-mi
allaaserineqartut ataatsimiititaliami sammineqartarilik.
Ataatsimiititaliat allat sammisamut susassqartut aamma
ilaserineqartarilik. Ataatsimiititaliat akimoorlugit suleqatigiinneq
pitsaasunik inerititaqarfiusarmat.

Qujanaq

Aningaasaqarnermut ataatsimiititaliami ilaasortaqaatitsivut Inuit Ataqaatigiinnit qujassuteqarfigerusuppagut. Naak partiinit assigiinngitsuninngaanneeraluarluta ugguuna assigiimmik suleriaaseqarpugut: sammisat aalajangiiffigisassallu iternga tikillugu paaserusuttaratsigit, assigiinngisitaartunillu aallaaveqarsinnaasaratta soorluuna aalajangernissasinnut tunngavissat pitsaaneruliinnartartut.

Aningaasanut inatsisissamut isumaliutissiissusiortarnitsinni piffissakikkaluarluta peqqissaartumik nalilersueqatigiittarnitsinnut qujanaq.

Qujanaq Naalakkersuisunut apeqqutigisartakkatsinnut akissutitut, ilisimatitsinermik siunertaqartunik ataatsimiittarnitsinnut qujanaq.

Ataatsimut tamaasa isigalugit oqaatigerusutat

Allannguutissatut siunnersuutit saqqummiunneqarnermittut akuerineqassappata, aappassaaneerinninnissamut pingajussaaneerinninnissamullu allannguutissatut siunnersuutit malillugit 2024-mi sinneqartoorutit 284,4 mio. kr.-iussapput. Piffissami 2024-2027-mi tamarmi sinneqartoorutit tamarmiusut 1.270,3 mio. kr.-ussapput.

Tassunga killittoqannginnerani apeqqutit nalorninartorsiorfiusut Naalakkersuisunit akissuteqarfigineqarnisaat pissangalluta utaqqisimavagut. Soorlu raajartassiissutigineqartussat, taakkulu appaavigineqarnerat qanoq Landskarsimut sunniuteqassanersut.

Taanna takuneqarsinnaavoq sammisag 11-mi nr. 134.

Inerniliussat taakku (sineqartoorutqarneq) Inuit Ataqaatigiinnit akuersaarpagut. Ukiunimi qaninnerpaani suliassa qaratta pingaarutilinnik: suliassa qarfinni arlaqaqisuni aaqqissuusseqqinnerit. Pisariaqavissut aningaasanillu naleqartussat.

Naggasiineq

Taamatut oqaaseqarluta nalunaarutigissavarput Inuit Ataqaatigiit aningaasaqarnermut ataatsimiititaliap allannguutissatut

siunnersuuttit akuereqqullugit inassuteqaatai malillugit
taasisagatta,

taamatuttaaq allannguutissatut siunnersuutit
aappassaaneerinninnermut pingajussaaneerinninnissamullu
saqqummiunneqartut Inatsisartunit taasissutigineqareerneranni
inatsisissatut siunnersuut tamarmiusoq iluserilikkamisut
iluseqartoq akuerseqataaffigissagatsigu.